

SXEDIO.65K

28.12.1926: Ο ΣΕΡ ΡΟΝΤΑΛΝΤ ΣΤΟΡΡΣ ΑΦΗΝΕΙ ΥΠΑΙΝΙΓΜΟΥΣ ΜΕ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΟΤΙ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΕΙ Ο ΦΟΡΟΣ ΥΠΟΤΕΛΕΙΑΣ ΤΩΝ **92,000** ΛΙΡΩΝ

Ο νέος Κυβερνήτης της Κύπρου Σερ Ρόναλντ Στορρς που έφθασε στο νησί στις **30** Οκτωβρίου **1925** ήλθε με νέες ιδέες και σκέψεις ή μάλλον με νέες εξουσιοδοτήσεις για να ικανοποιήσει ακόμα ένα πολύ σημαντικό αίτημα των Κυπρίων: Την κατάργηση του Φόρου Υποτελείας από **92.0000** λίρες που κατέβαλλαν οι Κύπριοι κάθε χρόνο από το **1878**.

Έτσι στην πρώτη του προσφώνηση στο Νομοθετικό Συμβούλιο στις **28** Δεκεμβρίου άφησε να εννοηθεί ότι ήταν δυνατό να καταργηθεί ο φόρος Υποτελείας που θεωρείτο ότι απομυζούσε από τα έσοδα του κυπριακού λαού ενώ θα μπορούσε να διατεθεί για έργα ανάπτυξης.

Ο Στορρς είπε ότι η πρόκληση της μη έγκρισης του Προϋπολογισμού που είχε γίνει λίγο νωρίτερα από τις ενωμένες ψήφους των Ελλήνων και των Τούρκων βουλευτών σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τη συνεχιζόμενη πρόνοια των **92,000** λιρών για τον φόρο Υποτελείας, θα καθιστούσε δυσκολότερο το θέμα της συζήτησης του φόρου Υποτελείας που όπως είχε εξακριβώσει στο Λονδίνο κατά τις επαφές του με την Κυβέρνηση υπήρχε πρόθεση να μελετηθεί αφήνοντας να φανεί ότι δυνατό να καταργείτο.

Είπε στην ομιλία του ο Στορρς σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδρίας της **28** Δεκεμβρίου **1926**:

" Εντιμοι Κύριοι Νομοθέται,

Η πρώτη προς υμάς πρόσκλησις μου έχει εκδοθή, ουχί, ως προυτίμων και ήλπιζον, ίνα εγκαινιάσω την του **1927** σύνοδον τιθέμενος ενώπιον υμών πρόγραμμα δημιουργικής και προσδευτικής νομοθεσίας, αλλά μάλλον διότι αισθάνομαι ότι θα υστέρουν εν τη ειλικρινεία εκείνη άνευ της οποίας ουδεμία αληθής συενργασία είναι κατορθωτή εάν μη ετιθέμην ενώπιον

υμών και συνεπώς ενώπιον του κοινού, καθαρώς και αντικειμενικώς άνευ περιπλοκών ή υπεκφυγών προς περερμηνεϊάν, την κατάστασιν πραγμάτων ην ευρίσκω ότι έδω ν' αντιμετωπίσω επί τη παρ' εμού αναλήψει της διακυβερνήσεως της Κύπρου.

Ευρίσκω ότι τα αιρετά του Συμβουλίου Μέλη έχουσιν, άνευ εξειτάσεως του προϋπολογισμού ως προς την γενικήν ή ειδικήν αξίαν αυτού απορρίψη καθ' ολοκληρίαν αυτόν επί τω λόγω ότι περιέχει την ετησίαν πρόβλεψιν διά την πληρωμήν του Τουρκικού Φόρου της Υποτελείας.

Μανθάνω μετ' εκπλήξεως ότι το ασύνθετος τούτο διάβημα λέγεται υπό τινων ότι έχει ληφθή προς τον σκοπόν ή υπό την εντύπωσιν ότι δύναται να βοηθήση την Τοπικήν και ενδεχομένως την Κεντρικήν Κυβέρνησιν εν ταις προσπαθείαις των προς καταπολέμησιν αναμφισβητήτου παραπόνου το οποίον πιστεύεται ότι συμπαθώσιν. Και εις το σημείον τούτο δεν μου είναι δυνατόν παρά να αισθάνωμαι ότι εάν τα έντιμα Μέλη είχον εις την κατοχήν των πληρεστέραν πληροφορίαν, ενδέχεται άλλως να ενήργουν. Διότι, Κύριοι, είναι πιθανόν να συμπαθή τις προς τον σκοπόν, ενώ αποδοκιμάζει εντόνως τας μεθόδους ιδιαιτέρως, εάν ως νυν, αι μέθοδοι εκείναι είναι τοιαύται ώστε κατ' ανάγκην αν εμβάλλωσιν εις αναπόφευκτον και ολεθρίαν αμηχανίαν πάντας ενταύθα και εν Αγγλία οίτινες καταβάλλουσιν ενεργόν, δράσιν με το μέρος υμών προς επιδίωξιν του σκοπού εκείνου.

Εάν ένστασις ηγείρετο εναντίον οιουδήποτε άλλου κονδυλίου ή κονδυλίων εν τω προϋπολογισμώ συνεπεία της οποίας απερρίπτετο ολόκληρος το πρόβλημα ήθελεν είσθαι συγκριτικώς απλούν, διότι η εργασία της διαχειρίσεως ηδύνατο να εκτελήται διά διατάγματος εν Συμβουλίω άνευ διακυβερνήσεως του σπουδαιοτέρου επιδίκου θεματος. Αλλ' εν τη περιπτώσει αύτη η πρόκλησις- διότι τι άλλο σημαίνει η διακοπή εφοδίων;-είναι προφανής και άμεσος, το δε Στέμμα, το οποίον δεν δύναται να εξακολουθή και κυβερνά διά διατάγματος εν Συμβουλίω, ενδέχεται να

εκβιασθή υπ' ανάγκης δι' ην θα εθλιβόμην ουχί ολιγώτερον υμών, προς λήψιν άλλων μέτρων ίνα ασφαλίση αδιάκοπον εξακολουθήσιν της λειτουργίας της Κυβερνήσεως. Και υπεράνω όλων ενεργός εκ νέου σκέψις επί του ζητήματος του φόρου Υποτελείας δεν ηδύνατο παρά ν' ανασταλή σχεδόν επ'άοριστον.

Τούτου ένεκεν εθεώρησα ως ορθόν και δίκαιον ότι η χώρα δεν πρέπει να ευρίσκεται εν ουδεμιά πλάνη, αλλ' ότι πρέπει να γνωρίζη ότι εμμονή εις πολιτικήν κωλυσιεργίασ ή μη συνεργασίας, εξ οιουδήποτε ελατηρίου, δύναται μόνον να χρησιμεύση όπως καταστήση δυσκολώτερον δι' εμέ και την Κυβέρνησιν της Αυτού Μεγαλειότητος να πραγμάγωμεν την υμετέραν επιθυμίαν ίνα ανοιγή εκ νέου το ζήτημα του Φόρου της Υποτελείας, επιθυμίαν, η οποία ως ηδυνήθην να εξακριβώσω εν Λονδίνω προ της ενταύθα αφίξεως μου και περί ης είχον απόφασιν να σας πληροφορήσω κατά την πρώτην κατάλληλον ευκαιρίαν, ενδέχεται υπ' άλλας περιπτώσεις να τύχη περισσοτέρας συμπαθούς σκέψεως.

Ως έχουσι τα πράγματα θέλει είσθαι καθήκον μου να πληροφορήσω τον Υπουργόν, διά τηλεγραφήματος κατά την 30ην Δεκεμβρίου περί του επείγοντος της οικονομικής καταστάσεως, ότι ουδεμία άλλη διέξοδος υπολείπεται αυτώ ή να συμβουλευση την Αυτού Μεγαλειότητα να θέση εν ισχύϊ τα περί χρήσεως και περί τελωνείου Νομοσχέδια διά Διατάγματος εν Συμβουλίω.

Περαίνων επιθυμώ να υπενθυμίσω υμάς ότι σκοπός και πρόθεσις μου είναι όπως συνεργασθώ μέχρι του ανωτάτου κατορθωτού ορίου μετά των Συμβούλων μου του τε Εκτελεστικού και Νομοθετικού Συμβουλίου, ότι η τοιαύτη συνεργασία απαιτεί εγκάρδιον αμοιβαιότητα πνεύματος και ότι αύτη πρέπει να βασίζεται επί απολύτου απομακρύνσεως παρελθούσης παρανοήσεως και μελλούσης παρεξηγήσεως".

Οι εργασίες του Νομοθετικού αναβλήθησαν ενώ το μεσημέρι της ίδιας ημέρας συνήλθαν σε σύσκεψη όλοι οι βουλευτές, Έλληνες και Τούρκοι, και

ετοίμασαν την απάντηση του στον Κυβερνήτη που επιδόθηκε σ' αυτόν το απόγευμα στο Κυβερνείο.

Στην απάντηση οι βουλευτές τόνιζαν ότι αν καταταψήφισαν τον προϋπολογισμό το έπραξαν γιατί ήταν ο μόνος τρόπος για να δείξουν την αντίθεση τους στο Φόρο της Υποτελείας.

Την απάντηση επέδωσαν τα μέλη του Εκτελεστικού Συμβουλίου Στ. Σταυρινάκης και Μουνίρ Βέης.

Η απάντηση των βουλευτών έχει ως εξής:

Λευκωσία, **28** Δεκεμβρίου **1926**.

Εξοχώτατε,

1. Τα αιρετά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου εις απάντησιν της Υμετέρας προσφωνήσεως ην απηυθύνετε σήμερον, λαμβάνουσι την τιμήν να απαντήσωσιν ως ασκολούθως:

2. Εν τη ρηθείση προσφωνήσει η Υ. Εξοχότητος υπαινίττεται α) ότι κατεψηφίσαμεν τον προϋπολογισμόν του **1927** άνευ εξετάσεως της γενικής ή ειδικής αξίας του επί τω λόγω ότι περιείχε την ετησίαν επιβάρυνσιν διά την πληρωμήν του υποτελικού φόρου, β) ήχθημεν εις το διάβημα τούτο εμφορούμενοι από πνεύμα πολιτικής κωλυσιεργίας ή μη συνεργασίας εξ οιασδήποτε αφορμής.

3. Κατεψηφίσαμεν τον προϋπολογισμόν του **1927** έχοντες ωνώπιον ημών όλας τας λεπτομερείας των διαφόρων κονδυλίων και την γενικήν ή ειδικήν τούτου αξίαν. Εάν επετρέπομεν να ψηφισθή το νομοσχέδιον, εις πρώτην ανάγνωσιν δεν θα μας εδίδετο η ευκαιρία εις συζήτησιν εν επιτροπεία να ψηφίσωμεν επί του μεριδίου της Κύπρου εις το δημόσιον οθωμανικόν χρέος, διότι η Υμετέρα Εξοχότης καλώς γνωρίζει το κονδύλιον τούτο δεν υπόκειται εις τον έλεγχον του Νομοθετικού Συμβουλίου.

4. Αναφερόμενοι εις τον υπαινιγμόν ότι εμφορούμεθα υπό πνεύματος κωλυσιεργίας και μη συνεργασίας εκφράζομεν βαθυτάτην την λύπην μας, διότι η Υμετέρα Εξοχότης παρέβλεψε τελείως τα δείγματα της ειλικρινούς μας συνεργασίας μετά της Κυβερνήσεως, πλέον του ενός έτους, αλλά η Υ. Εξοχότης

αναμφιβόλως εννοεί καλώς ότι συνεργασία δεν σημαίνει εγκατάλειψιν άνευ υπερασπίσεως ζωτικωτάτων και σοβαρωτάτων ζητημάτων αφορώντων την Νήσον ταύτην- ως είναι το ζήτημα του φόρου το οποίον αποτελεί αφόρητον επιβάρυνσιν επί των προσόδων της Νήσου εναντίον των συμφερόντων και των αναγκών της και εναντίον όλων των συμβάσεων και υποχρεώσεων δυνάμει συνθηκών.

Τοιαύτη στάσις θα ήτο αντίθετος προς την αποστολήν μας και θα ήτο παράβασις της υποχρεώσεως την οποίαν ανελάβομεν απέναντι του λαού, τον οποίον αντιπροσωπεύονε.

Επιπροσθέτως δεν θα είμεθα συνεπείς προς το καθήκον μας ως συμβούλων της Κυβερνήσεως. Οφείλομεν συνεπώς να τονίσωμεν ότι ουδόλως ήχθημεν από πνεύμα κωλυσιεργείας ή μη συνεργασίας ούτε απερρίψαμεν τον προϋπολογισμόν εις πρώτην ανάγνωσιν αγόμενοι από άλλην αφορμήν.

Το επράξαμεν διότι ηθέλομεν να εκφράσωμεν διά της ψήφου μας αποδοκίμασίαν διά την επιβάρυνσιν των **92** χιλ. λιρών. Είμεθα έτοιμοι και πρόθυμοι-ως και εις το παρελθόν- να ενώσωμεν τας προσπαθείας μας προς τας προσπαθείας της Υμετέρας Εξοχότητος διά την ευδαιμονίαν της Νήσου, εφόσον βεβαίως η Κυβέρνησις δεικνύει ότι εμπορεύεται υπό πνεύματος αμοιβαιότητος το οποίον είναι η βάση εγκάρδιου συνεργασίας.

5. Τελευταίοντες οφείλομεν να είπωμεν ότι απερρίψαμεν τον προϋπολογισμόν μετά προσεκτικήν σκέψιν και εν πλήρει γνώσει των πιθανοτήτων, αι οποίαι εκφράζονται εν τη προσφωνήσει της Υμ. Εξοχότητος. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Κεντρική Κυβέρνησις έχει εις την εξουσίαν της τα μέσα προς θεραπείαν της παρούσης καταστάσεως, αλλά αναμφιβόλως η χρησιμοποίησις τοιούτων μέτρων, οποίαι υποδεικνύονται εις την προσφωνήσιν της Υ. Εξοχότητος θα ακουσθή μετά βαθείας θλίψεως υπό του λαού της νήσου ταύτης.

Εχομεν την τιμήν κλπ

